

ISTORIJAT

RAZVOJ NEUROPSIHIJATRIJSKE SLUŽBE U LESKOVCU

Prvi sreski civilni lekar u Leskovcu bio je dr Đorđe Dalapurović koji je postavljen zakonom o uređivanju sanitetske službe i dekretom kneževine Srbije 1882. godine.

Gradnja prve sreske bolnice je trajala od 1. aprila 1906. do 1. novembra 1909. godine. U njoj se nalazi današnja neurologija i dečija neuropsihijatrija. Prvi upravnik bolnice bio je dr Todor Milenković. Zgrada današnjeg EEG-a je bila zgrada prve rentgen službe a sazidana je 1954. godine.

Internistička služba je najstarija služba leskovačke bolnice, a sa radom je počela 1909. godine. Iz internističke službe izdvojila se neuropsihijatrijska služba. U početku su dolazili neuropsihijatri iz Niša, dr Predrag Vidojković i dr Slobodan Simić, a prvi stalni neuropsihijatar je bio dr Edvin Til.

Neuropsihijatrijsko odeljenje leskovačke bolnice osnovano je krajem 1960. godine, sa 15 bolesničkih postelja, jednom medicinskom sestrom i tri bolničara. Načelnik odeljenja je dr Edvin Til koji je kasnije postao profesor Medicinskog fakulteta u Novom Sadu. Odeljenje je tada raspolagalo i sa tridesetak postelja u stacionaru u Lebanu. Odlaskom dr Edvina Tila, neuropsihijatrsko odeljenje je nekoliko godina bez stalnog lekara, a honorarno su radili dr Simić i dr Vidojković iz Niša.

Dr Nikola Gavanski dolazi u službu 1968. godine a za njim 1970. dr Predrag Marić, koji je kasnije osnovao Gerijatrijsko odeljenje u Vlasotincu, a 1971. dr Dragomir Marković, koji je bio načelnik službe od 1973. do 1990. godine i ostavio najdublji trag u službi, u po-

gledu organizacije savremene neuropsihijatrijske službe kao i stručnog i kadrovskog jačanja službe. U međuvremenu, na mesto načelnika smenjivali su se dr sci med. M. Veličković, prim. dr J. Pavlović, dr O. Dimitrijević i dr V. Marinković.

U službu, u periodu od 1972. do 1979. godine, dolaze: dr T. Cvetković, dr D. Kolak, dr J. Pavlović, dr P. Stojiljković, dr B. Stojiljković, dr J. Filipović, dr M. Veličković, dr V. Andrejević, a kasnije sa radom počinju dr O. Dimitrijević, dr M. Milovanović, dr Z. Antić, dr M. Rančić, dr J. Ninković, dr G. Tojaga, dr S. Bobić, dr I. Stamenković, dr V. Marinković, dr S. Stanišić, dr L. Đokić, dr Z. Tomić, dr T. Jovanović i dr D. Milojković.

Osim navedenih, dva lekara i psiholog su od 2000. do 2005. godine bili angažovani od strane humanitarne organizacije "Život bez oružja" svakodnevno radnim danom u prostorijama dispanzera uz razumevanje rukovodećih ljudi bolnice, kao psihološko savetova-lište namenjeno ratnicima i žrtvama rata. Zahvaljujući ovom radu pružena je stručna besplatna psihološka i psihijatrijska pomoć svim ratnicima i žrtvama rata sa ovih prostora.

Da bi se odgovorilo sve većim potrebama odeljenje psihijatrije se formira u prostorijama stare Medicinske škole i transfuzije 1976. godine, a odeljenje neurologije 1977. u zgradi stare hirurgije. EEG kabinet počinje sa radom 1976. REG kabinet startuje 1984. a EMNG 1995. godine.

Odeljenje neuropsihijatrije, kao posebno odeljenje, postoji od decembra 1970. Služba

stalno jača tako da se 1980. godine formiraju dva nova odeljenja, dečja neuropsihijatrija i dnevna psihijatrijska bolnica, a 1984. godine počinje sa radom i odeljenje za bolesti zavisnosti, neuroze i granična stanja, i u tom periodu u službi radi 25 lekara.

Neuropsihijatrijska služba imala je pre odvajanja 67 radnika od čega 18 lekara (tri neurologa, dva psihijatra, 12 neuropsihijatarra i lekara sekundarca), 39 medicinskih tehničara, četiri viša medicinska tehničara, radni terapeut, psiholog, osam socijalnih radnika, dva sociologa i defektologa.

Neuropsihijatrija ima 120 postelja u stacionarnom delu i 20 mesta u dnevnoj bolnici. Radi u starim zgradama u izdvojenim celinama: zgrada psihijatrije, odeljenje bolesti zavisnosti, dnevna bolnica, neurologija i dečja psihijatrija.

Odeljenje neurologije i dečje neuropsihijatrije se prostorno nalaze u staroj dvospratnoj zgradi u krugu bolnice. Odeljenje neurologije ima tri bolesničke sobe sa 23 postelje. Dečja neuropsihijatrija ima tri sobe sa 21 posteljom. Odeljenje psihijatrije ima sedam bolesničkih soba sa 42 bolesničke postelje. Odeljenje zavisnosti ima šest bolesničkih soba sa 34 postelje.

U jedinici poluintenzivne nege neurološkog odeljenja zbrinjavaju se akutni cerebrovaskularni inzulti, dok se na ostalim odeljenjima hospitalno zbrinjavaju bolesnici sa odgovarajućim oboljenjima. Na odeljenju za bolesti zavisnosti, pored lečenja alkoholizma i zavisnosti od droga, leče se i granični poremećaji ličnosti. Treba istaći da je to dosta širok dijapazon oboljenja koji u ovako teškim vremenima, sa ovakvom opremom i u uslovima koji se nisu mnogo osavremenili poslednjih decenija, zaista sa zadivljućim uspehom

i ogromnim entuzijazmom rade ovdašnji lekari.

Dnevna bolnica organizovana je po najsavremenijim principima, tako da je 1989. godine od strane gospodina Sartorijusa ispred Svetske Zdravstvene Organizacije (WHO), Ujedinjenih nacija, proglašeno za model neuropsihijatrijske službe za jugoistočnu Evropu.

Od februara 2006. počela je sa radom i dnevna bolnica u okviru odeljenja za bolesti zavisnosti za parcijalnu terapiju. Do sada je lečeno oko 160 pacijenata, po čemu smo prvi u Srbiji sa prosekom lečenja 30-45 dana.

Dispanzer za mentalno zdravlje pruža ambulantne usluge za sve psihijatrijske i neurološke bolesnike. U sklopu dispanzera za mentalno zdravlje i odsek za neurofiziologiju sa EEG, REG, ECHO i EMG, prostorno se nalazi u staroj zgradi (nekadašnja zgrada starog renga) i ima šest prostorija.

Polikliničko-specijalistička ambulanta nalazi se u Domu zdravlja. Služba je organizovana u više stručnih timova koji su usredsređeni na određenu patologiju, odnosno odsek urgentne psihijatrije sa intenzivnom negom, odsek za psihoze, odsek dnevna psihijatrijska bolnica, odsek bolesti zavisnosti, Dispanzer za mentalno zdravlje sa savetovalištim za psihoze, za neuroze i za decu i omladinu, odsek za cerebrovaskularne bolesti sa jedinicom za intenzivnu i poluintenzivnu negu, odsek opšte neurologije, odsek za savetovalište i ambulantni rad (savetovalište za cerebrovaskularne bolesti, savetovalište za demijelizacione bolesti, savetovalište za neurodegenerativne bolesti, savetovalište za epilepsiju i glavobolje i opšta neurološka ambulanta), zatim odsek za neurofiziologiju, odsek dečje neurologije sa lo-

gopedsko-defektološkim kabinetom za rehabilitaciju dece zaostale u psihomotornom razvoju.

Dnevno se u Službi pregleda oko 150 pacijenata. Ambulante rade u dve smene. Služba zbrinjava neurološka oboljenja, cerebrovaskularne bolesti; multipleks sklerozu, neurodegenerativna oboljenja, parkinsonizam,

Otvaranje odeljenja neurologije 1976.

Iz foto arhive odeljenja neurologije

psihijatrijska oboljenja, bolesti zavisnosti uz punu dijagnostiku i terapiju.

Prvog septembra ove godine od Službe psihijatrije, neurologije i dečije neuropsihijatrije formirane su dve službe: psihijatrijska i neurološka. Načelnik psihijatrijske službe je dr Tatjana Jovanović, spec. psihijatrije, a načelnik neurološke službe dr Zoran Tomić, spec. neurologije.

Služba psihijatrije ima odsek za akutne i hronične psihoze, odsek za bolesti zavisnosti, odsek za granična stanja i neuroze, odsek za dečiju neuropsihijatriju. Takođe, u okviru službe funkcioniše i kabinet za psihofizički razvoj i govornu patologiju. Služba ima medicinske saradnike iz različitih profila, psihologa, kliničkog pedagoga, socijalnog radnika, defektologa. Perspektiva razvoja psihijatrijske službe biće fokusirana na dnevnu bolnicu, koja postoji zahvaljujući vizionarskom duhu prim. dr Dragoslava Markovića, koji je ovu potrebu akceptirao još pre par decenija. Nesumnjiv je benefit lečenja pacijenata na dnevnom boravku jer je period privremene sprečenosti za rad kod ovih bolesnika kraći, brže se resocijalizuju, a i troškovi lečenja po ovom organizacionom modelu su daleko manji. Planira se da se rad u dnevnoj bolnici organizuje po sekcijском tipu u zavisnosti od patologije pacijenata. Služba neurologije se, takođe, organizovala u okviru nekoliko odseka. Neurologija ima 21 krevet od čega 12 kreveta intenzivne nege, sedam lekara specijalista, od čega tri neurologa, višu sestru i 15 sestara. U dijagnostici poseduje savremene aparate digitalni EEG i digitalni EMEG. U planu je preseljenje službe u zgradu opšte bolnice gde se očekuju bolji uslovi rada.

Dr Slavoljub Stanišić